

2026-2027 EĞİTİM ÖĞRETİM YILI
DEMOKRASİ VE İNSAN HAKLARI DERSİ
DİH2.2 - DEMOKRATİK SÜREÇLERE KATILIM GÜNLÜK DERS PLANI

1. Öğrenme Çıktısı - Süre ve Yıllık Plan Dağılımı

Ders	Hafta / Tarih	Konu	Süre / Bileşen	Belirli Gün / Hafta
1. Ders	15-19 Mart 2027	Toplumsal yaşamda bir hak ihlali / sorun belirleme: çocuk, kadın, yaşlı veya özel gereksinimli bireyler odağı	40 dk - a	-
2. Ders	22-26 Mart 2027	Belirlenen sorunun haklarla, etkilenen gruplarla ve mevcut durumla ilişkilendirilmesi	40 dk - a	-
3. Ders	29 Mart-2 Nisan 2027	Hak arama yolları ve çözüm planı: mahkeme, TİHEK, Kamu Denetçiliği Kurumu, dilekçe hakkı ve diğer yollar	40 dk - a	-
4. Ders	5-9 Nisan 2027	Toplumsal sorunun çözümüne yönelik farkındalık/katılım etkinliğinin uygulanması - I	40 dk - b	-
5. Ders	12-16 Nisan 2027	Toplumsal sorunun çözümüne yönelik farkındalık/katılım etkinliğinin uygulanması - II	40 dk - b	-
6. Ders	19-23 Nisan 2027	Uygulamanın tamamlanması, kanıtların toplanması ve çözüm planının etkililiğinin incelenmesi	40 dk - b+c	23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı
7. Ders	26-30 Nisan 2027	Çözüm planının değerlendirilmesi ve öğrenilenlerin sunulması	40 dk - c	-
TOPLAM	DİH2.2 için 7 ders saati		7 × 40 dk	

Öğrenme Çıktısı: DİH2.2. Etkin vatandaş olarak toplumsal yaşamda karşılaşılabileceği sorunların çözümüne yönelik fikirlerini eyleme dönüştürebilme

- a) Etkin vatandaş olarak toplumsal yaşamda karşılaşılabileceği sorunların çözümüne yönelik plan yapar.
b) Etkin vatandaş olarak toplumsal yaşamda karşılaşılabileceği sorunların çözümüne yönelik planı uygular.
c) Etkin vatandaş olarak toplumsal yaşamda karşılaşılabileceği sorunların çözümüne yönelik planı değerlendirir.

2. Kısa Resmî Plan - Üst Bilgi Tablosu

Alan	Plan Bilgisi
Eğitim Öğretim Yılı	2026-2027
Ders	Demokrasi ve İnsan Hakları
Sınıf	 Sınıf (yıllık planda boş bırakılmıştır)
Ünite / Tema	2. Demokratik Katılım
Konu	Demokratik süreçlere katılım; çocuk, kadın, yaşlı ve özel gereksinimli bireylerin hak ihlalleri; çözüm planı; hak arama yolları; farkındalık etkinliği; öğrenme günlüğü ve performans değerlendirme
Öğrenme Çıktısı	DİH2.2. Etkin vatandaş olarak toplumsal yaşamda karşılaşılabileceği sorunların çözümüne yönelik fikirlerini eyleme dönüştürebilme
Süre	7 × 40 dakika
Ana Kaynak	MEB Demokrasi ve İnsan Hakları ders kitabı, 2.2. Demokratik Süreçlere Katılım, s.114-127
Yardımcı Kaynaklar	Demokrasi ve İnsan Hakları Dersi Öğretim Programı; 2026-2027 ünitelendirilmiş yıllık plan; 2.2-d soru-cevap kaynağı.
Ünite Düzeyi Alan Becerileri	SBAB2. Kanıta Dayalı Sorgulama ve Araştırma; SBAB5. Sosyal Katılım Becerisi (SBAB5.5. Fikri Eyleme Dönüştürme); SBAB17. Tarihsel Sorun Analizi ve Karar Verme Becerisi (SBAB17.2. Tarihsel Soruna Alternatif Çözüm Üretme ve Değerlendirme)
Eğilimler	E2.1 Empati; E3.4 Gerçeği Arama; E3.6 Analitiklik; E3.7 Sistematiçlik
Sosyal-Duygusal Öğrenme	SDB1.2 Kendini Düzenleme; SDB2.1 İletişim; SDB2.2 İş Birliği; SDB2.3 Sosyal Farkındalık; SDB3.2 Esneklik; SDB3.3 Sorumlu Karar Verme
Değerler	D5 Duyarlılık; D6 Dürüstlük; D11 Özgürlük; D18 Temizlik
Okuryazarlık Becerileri	OB1 Bilgi Okuryazarlığı; OB2 Dijital Okuryazarlık; OB6 Vatandaşlık Okuryazarlığı
Beceriler Arası İlişkiler	KB3.2 Problem Çözme; SBAB5.3 Fikir Üretme

Alan	Plan Bilgisi
DİH2.2 Uygulama Çerçevesi	Öğrenciler grup çalışmasıyla çocuk, kadın, yaşlı veya özel gereksinimli bireyler odağında bir toplumsal sorun belirler; ilgili hakları ve etkilenenleri tespit eder; mevcut durumun geliştirilmesi gereken yönlerini analiz eder; uygun hak arama yollarını inceleyerek çözüm önerisi ve etkinlik planı hazırlar; planı sınıfta, okulda veya uygun çevrim içi ortamda uygular; süreç boyunca öğrenme günlüğü tutar; uygulamanın etkisini değerlendirip sunar.
Yöntem / Teknik	Gazete haberi inceleme, tablo doldurma, örnek olay, hak-paydaş eşleştirme, problem çözme, grup çalışması, çözüm planı, eylem planı, farkındalık etkinliği, öğrenme günlüğü, sunum, akran değerlendirme
Öğrenme Kanıtları / Değerlendirme	Sorun tanımlama formu; hak-paydaş-neden-sonuç matrisi; hak arama yol haritası; çözüm/etkinlik planı; uygulama kanıtları; öğrenme günlüğü; etkililik değerlendirme tablosu; performans sunumu; analitik dereceli puanlama anahtarı; akran değerlendirme.
Materyal	MEB ders kitabı; AKILLI TAHTA; tahta-kalem; hak kartları; sorun/paydaş kartları; etkinlik planı; öğrenme günlüğü; rubrik; afiş/poster malzemeleri.
UYGULAMA NOTU: Bu öğrenme çıktısı tek derste tamamlanan bir konu anlatımı değildir; ders kitabındaki etkinlik planının hazırlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi yedi haftaya yayılan süreç ürünüdür. Öğrenciler seçtikleri sorunu gerçek sınıf/okul koşullarına göre uyarlayabilir. Cevap kaynağındaki 'akran zorbalığı' örneği öğretmen rehberi niteliğindedir; öğrenciler aynı yapıyı çocuk, kadın, yaşlı veya özel gereksinimli bireyler odağındaki başka bir sorun için de kullanabilir.	

3. Ders Kitabı - Cevap Kaynağı Eşleştirme Özeti

Ders Kitabı	Etkinlik / Soru	Cevap Kaynağı	Durum
s.114	Demokratik süreçlere katılım örnekleri	Cevap kaynağı s.1	Doğrudan
s.115	5 dijital hak ihlali: bireysel etki ve toplumsal sonuç	s.2-6	Doğrudan
s.116-117	Çocuk, kadın, yaşlı ve özel gereksinimli bireylerin hak ihlalleri; günlük hayat örnekleri	s.7	Kaynak temelli
s.118	Grup/sorun seçimi	s.8	Örnek çözüm
s.119	İlgili anayasal haklar; etkilenen kişiler	s.9-10	Doğrudan / örnek
s.120	Geliştirilmesi gereken yönler ve alternatif çözümler	s.11	Örnek çözüm
s.121	Hak arama yolları	s.12	Örnek çözüm
s.122-123	KADES, devlet desteği, TİHEK, Sesli Kampüs; katılım ve insan-toplum değeri soruları	s.13-14	Doğrudan
s.124	Etkinlik Planı + eylem planı + uygulama değerlendirmesi	s.15-20	Örnek plan
s.125	Öğrenme Günlüğü	s.21-25	Örnek çerçeve; kişisel deneyim gerekir
s.126	Analitik Dereceli Puanlama Anahtarı	s.26	Gerçek ürün üzerinden değerlendirme
s.127	Akran Değerlendirme + gelecek derse hazırlık	s.27-28	Gözleme dayalı / hazırlık

4. 40 Dakikalık Derslere Dağılım

Ders	Tarih	Kitap	Ana İşlem	Öğrenme Kanıtı
1. Ders	15-19 Mart	s.114-118	Demokratik katılım örnekleri, dijital hak ihlalleri, hak ihlali örnekleri, grup ve sorun seçimi	Sorun tanımlama formu; paydaş ve etkilenen haklar listesi
2. Ders	22-26 Mart	s.119-120	Sorunun anayasal haklarla, etkilenen gruplarla, neden-sonuç ve geliştirilmesi gereken yönlerle ilişkilendirilmesi	Hak-paydaş-neden-sonuç matrisi; grup çalışma notları
3. Ders	29 Mart-2 Nisan	s.121-124	Hak arama yolları; kapsayıcı uygulama örnekleri; çözüm ve etkinlik planının son hâli	Hak arama yol haritası; çözüm/etkinlik planı taslağı
4. Ders	5-9 Nisan	s.124-125	Eylem planının 1. aşamasını uygulama; öğrenme günlüğü tutma	Uygulama gözlem kaydı; öğrenme günlüğü
5. Ders	12-16 Nisan	s.124-125	Eylem planının 2. aşamasını uygulama; ürün/kanıt toplama ve akran geri bildirimi	Afiş/sunum/fotoğraf kaydı vb.; öğrenme günlüğü
6. Ders	19-23 Nisan	s.124-125	Uygulamayı tamamlama; öncesi-sonrası veriyi ve geri bildirimleri inceleme; etkililik değerlendirmesi	Kanıt dosyası; etkililik tablosu; sunum taslağı
7. Ders	26-30 Nisan	s.125-127	Öğrenme günlüğü, performans sunumu, rubrik ve akran değerlendirme	Performans sunumu; rubrik; akran değerlendirme

5. 1. Ders - Toplumsal Sorun ve Hak İhlalinin Belirlenmesi

Tarih: 15-19 Mart 2027 **Konu:** Çocuk, kadın, yaşlı veya özel gereksinimli bireyler odağında toplumsal sorun belirleme **Ders**

Kitabı: s.114-118 **Öğrenme Kanıtı:** Sorun tanımlama formu; paydaş ve etkilenen haklar listesi

Haftaya özgü bileşenler: SDB2.2 İş Birliği; SDB2.3 Sosyal Farkındalık; D5 Duyarlılık; D11 Özgürlük; OB1 Bilgi Okuryazarlığı; OB6 Vatandaşlık Okuryazarlığı.

Ders Aşaması	Süre	Öğretmenin Yapacakları	Öğrencinin Yapacakları	Kaynak / Ölçme
Giriş / Katılım Örnekleri	6 dk	s.114'teki gazete haberlerini inceletir. Çocuk, kadın, yaşlı ve özel gereksinimli bireylerin demokratik süreçlere katılım biçimlerini sınıflandırır.	Haberleri okur; her grup için en az bir katılım örneği yazar.	MEB s.114
Dijital Hak İhlalleri	8 dk	s.115 tablosundaki beş örneği gruplara dağıtır. Her gruptan bireysel etki ve toplumsal sonucu ayırmasını ister.	Bir dijital ihlal örneğini analiz eder; iki sütunlu tabloyu doldurur.	MEB s.115
Hak İhlali Kaynakları	10 dk	s.116-117 metin ve Kaynak A-B-C-Ç'yi dört gruba paylaştırır. Hangi grupta hangi hak ihlalinin öne çıktığını belirletir.	Çocuk/kadın/yaşlı/özel gereksinimli birey odağında örnekleri ve olası etkileri çıkarır.	MEB s.116-117
Sorun Seçimi	12 dk	s.118'deki güncel örneklerden yararlanarak her gruba çocuk, kadın, yaşlı veya özel gereksinimli bireylerden birini seçtirir. Doğrudan gözlenen veya kaynakta verilen bir sorun belirletir.	Grup ve sorun seçer; sorunu tek cümlede tanımlar; amaç cümlesi yazar.	MEB s.118; DİH2.2-a
Kapanış	4 dk	Her grubun sorun cümlesini kontrol eder: belirli mi, etkilenen grup belli mi, çözülebilir/eyleme dönüştürülebilir mi?	Sorun tanımını öğretmen dönütüyle düzeltir.	Sorun tanımlama formu

Beklenen Cevap / Cevap Çerçevesi

Sayfa	Soru / Etkinlik	Kısa Cevap Çerçevesi	Cevap Kaynağı
114	Demokratik katılım örnekleri	Çocuk: temsilci seçimi/çocuk özel oturumu; kadın: muhtar olarak temsil; yaşlı: oy kullanma ve yerel öneri; özel gereksinimli birey: seyyar sandıkla oy kullanma veya farkındalık etkinliğine katılma.	s.1
115	Uygurların izlenmesi	Bireysel: mahremiyet, kişisel veri ve özgür iletişim zedelenir. Toplumsal: gözetim kaygısı, güvensizlik ve görüş açıklamaktan çekinme artar.	s.2
115	Yapay zekâ ile sahte yönetici görüntüsü	Bireysel: aldatılma, maddi kayıp ve mesleki itibar kaybı. Toplumsal: dijital iletişime güven azalır, doğrulama ihtiyacı artar.	s.3
115	Yemleme / kimlik ve hesap bilgilerinin ele geçirilmesi	Bireysel: para kaybı, hesapların ele geçirilmesi, kişisel verilerin kötüye kullanılması. Toplumsal: dolandırıcılık ve dijital hizmetlere güvensizlik artar.	s.4
115	Kişisel verilerle seçmen görüşünü etkileme	Bireysel: kişi verilerinin kullanımını kontrol edemez ve yönlendirmeye maruz kalır. Toplumsal: seçimlerin adilliği, özgür tercih ve demokrasiye güven zarar görür.	s.5
115	Hatalı yazılım nedeniyle haksız suçlanma	Bireysel: itibar, çalışma ve adil yargılanma hakları zarar görür. Toplumsal: teknolojiye ve adalet kurumlarına güven sarsılır; insan denetiminin önemi görünür olur.	s.6
117	Günlük hayattaki hak ihlali örnekleri	Çocuğun eğitimden uzaklaştırılıp çalıştırılması; kadına şiddet/fırsat eşitsizliği; yaşlı kişinin yaşı nedeniyle dışlanması/ihmal; özel gereksinimli bireyin erişim veya eğitim desteği yetersizliği nedeniyle katılımının engellenmesi.	s.7
118	Örnek sorun seçimi	Örnek: Çocuklar - okulda alay etme ve kasıtlı dışlama biçiminde akran zorbalığı. Amaç: güvenli, saygılı ve kapsayıcı okul ortamında eğitim görmeyi desteklemek.	s.8

Farklılaştırma

Tür	Uygulama
Zenginleştirme	Seçilen sorunun yerel ve küresel boyutlarını kaynaklardaki örneklerle karşılaştırma.

Tür	Uygulama
Destekleme	Hazır örnek olaylardan seçim yaparak 'kim etkileniyor-ne oluyor-neden önemli?' sorun tanımlama şablonunu doldurma.

6. 2. Ders - Hak, Paydaş, Neden ve Sonuç Analizi

Tarih: 22-26 Mart 2027 **Konu:** Belirlenen sorunun haklarla, etkilenen gruplarla ve mevcut durumla ilişkilendirilmesi **Ders Kitabı:** s.119-120 **Öğrenme Kanıtı:** Hak-paydaş-neden-sonuç matrisi; grup çalışma notları

Haftaya özgü bileşenler: SDB2.2 İş Birliği; SDB2.3 Sosyal Farkındalık; D5 Duyarlılık; D11 Özgürlük; OB1 Bilgi Okuryazarlığı; OB6 Vatandaşlık Okuryazarlığı.

Ders Aşaması	Süre	Öğretmenin Yapacakları	Öğrencinin Yapacakları	Kaynak / Ölçme
Haklarla İlişkilendirme	10 dk	s.119'daki anayasa alıntılarını kullanır. Her grubun seçtiği sorunu ilgili hak/haklarla eşleştirmesini ister.	Sorunla ilişkili hakları ve madde numaralarını kitaptaki alıntılardan seçer.	MEB s.119
Paydaş / Etkilenenler	8 dk	Sorundan doğrudan ve dolaylı etkilenenleri belirtir; 'kim-nasıl etkilenir?' sütunlarını doldurtur.	Etkilenenleri ve etkilenme biçimlerini yazar.	MEB s.119
Neden-Sonuç Analizi	10 dk	Sorunun nedenlerini, mevcut sonuçlarını ve devam ederse olası sonuçlarını ayırır. Genelleme yerine seçilen olaya bağlı kalınmasını sağlar.	Hak-paydaş-neden-sonuç matrisini doldurur.	DİH2.2-a
Geliştirilmesi Gereken Yönler	8 dk	s.120'ye geçer; mevcut durumun hangi yönlerinin geliştirilebileceğini ve hangi alternatif çözümlerin uygulanabilir olduğunu tartışır.	3-5 geliştirme alanı ve çözüm önerisi üretir.	MEB s.120
Kapanış	4 dk	Grupların önerilerini 'uygulanabilirlik-haklara saygı-kapsayıcılık' açısından hızlı kontrol eder.	Bir önerisini gerekçelendirerek seçer.	Grup çalışma notları

Beklenen Cevap / Cevap Çerçevesi

Sayfa	Soru / Etkinlik	Kısa Cevap Çerçevesi	Cevap Kaynağı
119	Akran zorbalığı hangi anayasal haklarla ilgilidir?	Örnek cevap: Madde 17 maddi ve manevi varlığın korunması; Madde 41 çocuğun korunması; ayrımcılığa dayalı dışlama varsa Madde 10 eşitlik.	s.9
119	Kimler nasıl etkilenir?	Zorbalığa uğrayan çocuk güvensizlik/yalnızlık yaşayabilir; katılımı azalabilir; tanık öğrenciler korku yaşayabilir; öğretmen ve aileler güvenli ortamın yeniden kurulmasında sorumluluk taşır.	s.10
120	Geliştirilmesi gereken yönler / alternatif çözümler	Zorbalığı tanıma-bildirme bilinci; güvenli destek yolları; dışlanan öğrencilerin katılımı; öğretmen-rehberlik-aile iş birliği; saygılı iletişim ve akran desteği.	s.11

Farklılaştırma

Tür	Uygulama
Zenginleştirme	Soruna ilişkin ders kitabında verilen anayasal haklarla daha önce öğrenilen evrensel hak ilkeleri arasında bağlantı kurma.
Destekleme	Hak ve paydaş kartlarıyla eşleştirme; neden-sonuç okları bulunan hazır matris kullanma.

7. 3. Ders - Hak Arama Yolları ve Çözüm Planı

Tarih: 29 Mart-2 Nisan 2027 **Konu:** Hak arama yollarının seçilmesi ve etkinlik/eylem planının hazırlanması **Ders Kitabı:** s.121-124 **Öğrenme Kanıtı:** Hak arama yol haritası; çözüm/etkinlik planı taslağı

Haftaya özgü bileşenler: SDB2.2 İş Birliği; SDB3.3 Sorumlu Karar Verme; D5 Duyarlılık; D6 Dürüstlük; OB1 Bilgi Okuryazarlığı; OB6 Vatandaşlık Okuryazarlığı.

Ders Aşaması	Süre	Öğretmenin Yapacakları	Öğrencinin Yapacakları	Kaynak / Ölçme
Hak Arama Yolları	12 dk	s.121'deki Anayasa Mahkemesi, dilekçe, Ombudsman, mahkeme, toplantı ve gösteri, TİHEK ve uluslararası başvuru yollarını inceletir. Her yolun her sorun için otomatik kullanılmayacağını vurgular; kitapta verilen görev/koşul çerçevesinde uygun yol seçtirir.	Sorununa uygun başvuru/hak arama yolunu seçer ve gerekçesini yazar.	MEB s.121
Kapsayıcı Uygulama Örnekleri	8 dk	s.122-123 kaynaklarını gruplara dağıtır: devlet desteği, KADES, TİHEK yaş ayrımcılığı kararı, Sesli Kampüs. Eğitim-güvenlik-çalışma-sosyal katılım boyutlarını belirletir.	Bir uygulamanın hangi katılım engelini azalttığını açıklar.	MEB s.122-123
Etkinlik Planı Taslağı	15 dk	s.124 formunu açtırır. Belirlenen sorun, etkilenen grup, hak, neden-sonuç, çözüm önerileri, seçilen hak arama yolu ve gerekçe bölümlerini doldurtur.	Grup etkinlik planının ilk taslağını tamamlar.	MEB s.124; DİH2.2-a
Dönüt / Son Hâl	5 dk	Planları uygulanabilirlik, görev dağılımı, zaman, güvenlik ve haklara saygı açısından kontrol eder; gerekli düzeltmeleri verir.	Dönütleri plana işler.	Çözüm/etkinlik planı taslağı

Beklenen Cevap / Cevap Çerçevesi

Sayfa	Soru / Etkinlik	Kısa Cevap Çerçevesi	Cevap Kaynağı
121	Hak arama yollarıyla çözüm önerileri	Örnek akran zorbalığı için önce öğretmen, rehberlik servisi ve okul yönetimine bildirim; koruyucu önlem/takip isteme; gerekirse dilekçeyle yazılı başvuru. Sorunun niteliğine göre ilgili yetkili kurumlardan destek alınır.	s.12
123	Çözüm önerilerinin katılımındaki rolü	Çocuklarda zorbalığın önlenmesi güvenli eğitimi; kadınlarda hızlı destek güvenlik ve katılımı; yaşlılarda ayrımcılığın önlenmesi eşit hizmet erişimini; özel gereksinimli bireylerde erişilebilir araçlar öğrenme/katılımı destekler.	s.13
123	İnsana ve topluma değer verme	Devlet desteğiyle çocukların işe yerleştirilmesi yaşam kurmayı; KADES güvenliği; TİHEK eşitliği; Sesli Kampüs erişilebilir eğitimi öne çıkarır. Ortak yön, farklı ihtiyaçları gözeterak katılımı desteklemektir.	s.14
124	Etkinlik Planı - temel bilgiler	Örnek: Grup 'Birlikte Güvenli Okul'; sorun akran zorbalığı; etkilenen grup çocuklar; ilgili haklar maddi-manevi varlığın korunması, eşitlik, çocuğun korunması.	s.15
124	Etkinlik Planı - analiz ve çözüm	Örnek nedenler: ön yargı, saygı eksikliği, zorbalığın sıradan görülmesi. Sonuçlar: güvensizlik, yalnızlık, katılım azalması. Çözümler: farkındalık, güvenli bildirim, rehberlik, kapsayıcı etkinlikler. Yol: okul yönetimine başvuru/gerektiğinde dilekçe.	s.16
124	Etkinlik Planı - gerekçe / katkı / geliştirme	Gerekçe: okulun sorunu doğrudan izleyebilmesi ve önlem alabilmesi. Beklenen katkı: güvenli okul ortamı ve güçlü akran desteği. Geliştirilecek yön: öğrenci geri bildirimleriyle düzenli izleme.	s.17

Farklılaştırma

Tür	Uygulama
Zenginleştirme	İki farklı hak arama mekanizmasının kitaptaki görev ve başvuru çerçevesini karşılaştırma.
Destekleme	Basamaklandırılmış 'sorun-hak-ilk başvuru-gerekçe' akış şeması kullanma.

8. 4. Ders - Çözüm Planının Uygulanması I

Tarih: 5-9 Nisan 2027 **Konu:** Farkındalık/katılım etkinliğinin ilk aşamasını uygulama ve süreç kaydı tutma **Ders Kitabı:** s.124-125

Öğrenme Kanıtı: Uygulama gözlem kaydı; öğrenme günlüğü; süreç kontrol listesi

Haftaya özgü bileşenler: SDB2.1 İletişim; SDB2.2 İş Birliği; SDB3.3 Sorumlu Karar Verme; D5 Duyarlılık; D6 Dürüstlük; OB6 Vatandaşlık Okuryazarlığı.

Ders Aşaması	Süre	Öğretmenin Yapacakları	Öğrencinin Yapacakları	Kaynak / Ölçme
Eylem Planını Hatırlama	5 dk	s.124'teki eylem planını açtırır. Faaliyet-sorumlu-yer-zaman alanlarını son kez kontrol eder.	Kendi görevi ve süreyi netleştirir.	MEB s.124
Uygulama I	22 dk	Grubun planına göre ilk farkındalık/katılım etkinliğinin sınıfta veya okulda uygulanmasını yönetir. Örnek planda zorbalık türlerini tanıtmaya ve destek/bildirim yollarını açıklama ilk aşamadır.	Üstlendiği faaliyeti uygular; gözlem ve geri bildirimleri kaydeder.	DİH2.2-b
Kanıt Toplama	7 dk	Uygulama sırasında oluşan afiş, kısa metin, sınıf geri bildirimi veya öğretmen gözlem kaydını kanıt dosyasına ekler. Kişisel veri/mahremiyet içeren kayıt alınmamasını sağlar.	Ürün ve geri bildirimleri düzenler.	Uygulama gözlem kaydı
Öğrenme Günlüğü	6 dk	s.125'te hak ihlalinin tanımı ve kişisel düşünceler bölümlerini doldurtur.	İlk iki günlük bölümünü kendi deneyimine göre yazar.	MEB s.125

Beklenen Cevap / Cevap Çerçevesi

Sayfa	Soru / Etkinlik	Kısa Cevap Çerçevesi	Cevap Kaynağı
124	Eylem planı - 1. hafta örneği	Zorbalık türlerini tanıtmaya: öğretmen ve grup, sınıf, 1. hafta. Destek/bildirim yollarını açıklama: rehberlik servisi, okul, 1. hafta.	s.18
125	Öğrenme günlüğü - hak ihlalinin tanımı	Örnek: Alay etme ve kasıtlı dışlama, çocuğun onurunu ve güvenli okul yaşamını zedeleyen akran zorbalığıdır.	s.21
125	Öğrenme günlüğü - düşünceler/duygular	Örnek: Dışlanmanın yalnızlık ve güvensizlik yaratabileceği; her çocuğun saygı ve destek görmesi gerektiği. Öğrenci bunu kendi deneyim ve gözlemine göre yazar.	s.22

Farklılaştırma

Tür	Uygulama
Zenginleştirme	Farkındalık etkinliğine, dersin konusu uygunsa, kısa ve güvenli bir dijital bilgilendirme bileşeni ekleme.
Destekleme	Görevleri küçük adımlara ayıran ekip görev kartları ve kısa uygulama kontrol listesi kullanma.

9. 5. Ders - Çözüm Planının Uygulanması II

Tarih: 12-16 Nisan 2027 **Konu:** Farkındalık/katılım etkinliğinin ikinci aşamasını uygulama, kanıt ve geri bildirim toplama **Ders**

Kitabı: s.124-125 **Öğrenme Kanıtı:** Öğrenme günlüğü; uygulama kanıtları; akran geri bildirimi

Haftaya özgü bileşenler: SDB2.1 İletişim; SDB2.2 İş Birliği; SDB3.3 Sorumlu Karar Verme; D5 Duyarlılık; D6 Dürüstlük; OB2 Dijital Okuryazarlık; OB6 Vatandaşlık Okuryazarlığı.

Ders Aşaması	Süre	Öğretmenin Yapacakları	Öğrencinin Yapacakları	Kaynak / Ölçme
Ara Kontrol	5 dk	İlk uygulamada ne yapıldığını, hangi geri bildirimin alındığını ve hangi aksaklığın görüldüğünü kısa turla kontrol eder.	Bir güçlü yön ve bir geliştirme ihtiyacını söyler.	Süreç kontrolü
Uygulama II	22 dk	Planın ikinci aşamasını yürütür. Örnek planda saygı-kapsayıcılık afişi ve akran desteği etkinliği uygulanabilir.	Afiş/poster/sunum veya akran etkinliğini uygular; katılımı gözler.	DİH2.2-b
Akran Geri Bildirimi	7 dk	Diğer grupların ürünleri için kısa 'anlaşılır mı-uygulanabilir mi-kapsayıcı mı?' geri bildirimi alır.	Bir gruba yapıcı geri bildirim verir; aldığı dönütü not eder.	Akran geri bildirimi
Öğrenme Günlüğü	6 dk	s.125'te nedenler/sorunun kaynağı ve çözüm önerileri bölümlerini doldurtur.	Günlüğü gerçek süreç üzerinden tamamlar.	MEB s.125

Beklenen Cevap / Cevap Çerçevesi

Sayfa	Soru / Etkinlik	Kısa Cevap Çerçevesi	Cevap Kaynağı
124	Eylem planı - 2. hafta örneği	Saygı ve kapsayıcılık afişi: öğrenci grubu, sınıf, 2. hafta. Akran desteği etkinliği: öğretmen ve öğrenciler, sınıf, 2. hafta.	s.18-19

Sayfa	Soru / Etkinlik	Kısa Cevap Çerçevesi	Cevap Kaynağı
125	Hak ihlalinin nedenleri / sorun kaynağı	Örnek: ön yargı, empati eksikliği, alay etmenin zararsız görülmesi ve destek yollarının bilinmemesi.	s.23
125	Çözüm önerileri	Örnek: öğretmen ve rehberlik desteği; güvenli bildirim yolları; kapsayıcı sınıf etkinlikleri.	s.24

Farklılaştırma

Tür	Uygulama
Zenginleştirme	Etkinliğin hedef kitle erişimini ve anlaşılabilirliğini ölçmek üzere 3-5 maddelik kısa geri bildirim formu tasarlama.
Destekleme	Öğrenme günlüğünü cümle başlangıçları verilen şablonla tutma.

10. 6. Ders - Uygulamanın Tamamlanması ve Etkililiğin İncelenmesi

Tarih: 19-23 Nisan 2027 **Konu:** Uygulama kanıtlarını toplama, çözüm planının etkililiğini değerlendirme ve sunuma hazırlık **Ders Kitabı:** s.124-125 **Öğrenme Kanıtı:** Kanıt dosyası; etkililik değerlendirme tablosu; sunum taslağı
Haftaya özgü bileşenler: SDB2.1 İletişim; SDB3.3 Sorumlu Karar Verme; D5 Duyarlılık; D6 Dürüstlük; OB1 Bilgi Okuryazarlığı; OB6 Vatandaşlık Okuryazarlığı.

Ders Aşaması	Süre	Öğretmenin Yapacakları	Öğrencinin Yapacakları	Kaynak / Ölçme
Uygulamayı Tamamlama	8 dk	Eksik kalan son faaliyeti tamamlar. Örnek planda geri bildirimleri değerlendirme aşaması bu derste yapılabilir.	Son uygulama görevini tamamlar.	MEB s.124
Kanıtları Düzenleme	10 dk	Planlanan faaliyet ile gerçekleşen faaliyeti karşılaştıran kanıt dosyası oluşturur: ürün, gözlem, geri bildirim, varsa sayısal sonuç.	Kanıtları 'ne yaptık-ne gözledik' biçiminde sınıflandırır.	Kanıt dosyası
Etkililik Değerlendirmesi	12 dk	Beklenen katkı ile gerçek gözlemi ayırır. 'Ne değişti? Ne değişmedi? Ne geliştirilmeli?' sorularıyla planı değerlendirir. Uygulanmayan/ölçülmeyen sonuçların gerçekleşmiş gibi yazılmamasını hatırlatır.	Öncesi-sonrası veya ilk-son geri bildirimleri karşılaştırır; güçlü/zayıf yönleri yazar.	DİH2.2-b+c
Sunum Taslağı	6 dk	Başlık, sorun, hak, çözüm planı, uygulama, kanıt, etki, geliştirme önerisi başlıklarını verir.	Sunum taslağını oluşturur.	Sunum taslağı
Kapanış	4 dk	23 Nisan'ın ders gününe denk gelmesi hâlinde okul çizelgesine göre uygulama zamanının kaydırılacağını not eder.	Görev dağılımını ve sunum sırasını kesinleştirir.	Yıllık plan notu

Beklenen Cevap / Cevap Çerçevesi

Sayfa	Soru / Etkinlik	Kısa Cevap Çerçevesi	Cevap Kaynağı
124	Geri bildirimleri değerlendirme	Örnek eylem planında grup ve öğretmen, okulda 3. haftada geri bildirimleri değerlendirir.	s.19
124	Uygulama ve etki sunumu	Örnek başlık: Birlikte Güvenli Okul. Uygulama: zorbalığı tanıma, destek yolları, afiş ve akran desteği. Beklenen etki: dışlamanın azalması ve destek istemenin kolaylaşması. Gerçek etki ancak uygulama sonrası veriye göre yazılır.	s.20
125	Bu deneyimin bana katkısı	Plan üzerinde düşünmek, hak ihlali tanıma ve çözüm için iş birliğinin önemini gösterir; nihai kazanım öğrencinin kendi uygulama deneyimine göre tamamlanmalıdır.	s.25

Farklılaştırma

Tür	Uygulama
Zenginleştirme	Uygulamanın etkililiğini gerçek geri bildirim/veriyle destekleyerek güçlü-zayıf yön analizi yapma.
Destekleme	Etkililik için 'ne yaptık-ne değişti-ne geliştirilebilir?' üçlü şablonunu kullanma.

11. 7. Ders - Planın Değerlendirilmesi ve Sunulması

Tarih: 26-30 Nisan 2027 **Konu:** Çözüm planının değerlendirilmesi, öğrenilenlerin paylaşılması ve akran değerlendirmesi **Ders Kitabı:** s.125-127 **Öğrenme Kanıtı:** Performans sunumu; dereceli puanlama anahtarı; akran değerlendirmesi; öğrenme günlüğü

Haftaya özgü bileşenler: SDB2.1 İletişim; SDB2.2 İş Birliği; SDB3.3 Sorumlu Karar Verme; D5 Duyarlılık; D6 Dürüstlük; OB6 Vatandaşlık Okuryazarlığı.

Ders Aşaması	Süre	Öğretmenin Yapacakları	Öğrencinin Yapacakları	Kaynak / Ölçme
Öğrenme Günlüğü Son Kontrol	6 dk	s.125 günlüğünün tüm bölümlerini gerçek süreçle uyumlu biçimde tamamlar. Duygu ve deneyim alanlarında örnek cevabın kopyalanmamasını vurgular.	Eksik bölümleri kendi deneyimine göre tamamlar.	MEB s.125
Performans Sunumu	18 dk	Gruplara kısa sunum yaptırır. Her sunumda sorun-hak-plan-uygulama-kanıt-etki-geliştirme önerisi sırasını izletir.	Grup araştırma/uygulama sonucunu kanıtlarıyla paylaşır.	DİH2.2-c
Analitik Değerlendirme	8 dk	s.126'daki 7 ölçüte göre gerçek ürünü değerlendirir: sorun tanımlama, çözüm planı, etkinlik niteliği, hak arama yolu, plan etkililiği, dil-anlatım, sunum.	Rubrik geri bildirimini alır ve not eder.	MEB s.126
Akran Değerlendirme	5 dk	s.127 formunu bireysel gözleme göre doldurtur. E/H/K işaretlerinin gerçek davranışa dayanması gerektiğini hatırlatır.	Grup arkadaşlarını gözlemine göre değerlendirir.	MEB s.127
Gelecek Derse Hazırlık	3 dk	s.127'deki 2.3 hazırlık yönergesini açıklar: s.132-133 bilgi görselindeki başlıklardan birini seçme ve güvenilir kaynaklarla araştırma.	Bir araştırma konusu ve soru taslağı belirler.	MEB s.127

Beklenen Cevap / Cevap Çerçevesi

Sayfa	Soru / Etkinlik	Kısa Cevap Çerçevesi	Cevap Kaynağı
126	Analitik Dereceli Puanlama	7 ölçüt, her biri 1-3 puan; en yüksek 21. Yüzlük puan = alınan puan / 21 × 100. Kaynak, kitap örneğindeki sayı uyumsuzluğunu ayrıca not eder; gerçek ürün görülmeden puan verilemez.	s.26
127	Akran Değerlendirme	Katılım, sorumluluk, saygı, iş birliği ve dil kullanımı gerçek gözleme göre E/H/K ile işaretlenir; davranış gözlenmediyse cevap uydurulmaz.	s.27
127	Gelecek derse hazırlık	Örnek konu: askerî müdahalelerin demokratik katılıma etkisi. Örnek soru: Meclisin ve seçimlerin devre dışı kalması halkın haklarını nasıl etkiler? Bu yalnızca örnek araştırma başlangıcıdır.	s.28

Farklılaştırma

Tür	Uygulama
Zenginleştirme	Çözüm planını sürdürülebilirlik ve yaygınlaştırma boyutuyla yeniden tasarlayarak bir sonraki adım önerisi geliştirme.
Destekleme	Sunum akışı için başlıklandırılmış kısa konuşma kartları ve tamamlanmış örnek şablon kullanma.

12. Öğretmen İçin Örnek 'Akran Zorbalığı' Plan Özeti

Alan	Örnek Çerçeve
Sorun	Okulda alay etme ve kasıtlı dışlama biçimindeki akran zorbalığı.
Etkilenen grup	Çocuklar.
İlgili haklar	Maddi ve manevi varlığın korunması; eşitlik; çocuğun korunması.
Nedenler	Ön yargı, saygı/empati eksikliği, zorbalığın sıradan görülmesi.
Sonuçlar	Güvensizlik, yalnızlık, ders ve sosyal yaşama katılımın azalması.
Çözüm önerileri	Farkındalık, güvenli bildirim, rehberlik, kapsayıcı etkinlik, akran desteği.
Hak arama / başvuru	Önce öğretmen-rehberlik-okul yönetimi; gerekirse yazılı dilekçe ve sorunun niteliğine uygun yetkili kurum.
Örnek faaliyetler	Zorbalık türlerini tanıtma; destek yollarını açıklama; saygı-kapsayıcılık afişi; akran desteği; geri bildirimleri değerlendirme.
Değerlendirme	Uygulama öncesi ve sonrası öğrenci geri bildirimlerini karşılaştırma; gerçek etkiyi kanıta göre yazma.

Alan	Örnek Çerçeve
ÖNEMLİ: Bu özet, cevap kaynağındaki örnek üzerinden öğretmene model sunar. Öğrencilerin seçtiği konu farklıysa aynı plan alanları o konuya göre yeniden doldurulur; örnek çözüm öğrenci ürününün yerine geçmez.	

14. Öğretmen Yansıtması

Yansıtma Alanı	Öğretmen Notu
Sorun seçiminin uygunluğu	
Sorun-hak-paydaş ilişkisinin kurulma düzeyi	
Hak arama yollarının doğru anlaşılma düzeyi	
Çözüm planının uygulanabilirliği	
Grup içi görev paylaşımı ve iş birliği	
Uygulama kanıtlarının yeterliliği	
Öğrencilerin beklenen etki ile gerçek etkiyi ayırabilmesi	
Bir sonraki öğrenme çıktısına geçmeden önce yapılacak düzenleme	

..... Demokrasi ve İnsan Hakları Dersi Öğretmeni İmza	UYGUNDUR .../.../20... Okul Müdürü İmza
---	---